

**Powiatowy Urząd Pracy
Cieszynie
Plac Wolności 6
43 – 400 Cieszyn**

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE CIESZYŃSKIM
W I PÓŁROCZU 2012 ROKU**

Cieszyn, 19 października 2012r.

Spis treści

WSTĘP.....	3
1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	5
1.1 Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim	6
1.2 Struktura bezrobocia wg zawodów.....	7
1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów.....	9
2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	11
3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.....	14
WNIOSKI	19

WSTĘP

Bezrobocie jako stały element gospodarki wolnorynkowej jest jednym z głównych problemów społecznych istotnych dla rozwoju powiatu cieszyńskiego. Obecnie szczególną uwagę należy poświęcić na dostosowanie systemu kształcenia do zmieniającego się zapotrzebowania pracodawców na kwalifikacje zasobów ludzkich. Realizowanie tego zamierzenia wymaga zastosowania sprawnego systemu informacyjnego opartego na weryfikacji i analizie bieżących danych dotyczących poziomu i struktury bezrobocia oraz ofert pracy.

W tym celu opracowano w Departamencie Rynku Pracy MGiP metodologię wyodrębniania zawodów deficytowych i nadwyżkowych. MZDiN jest procesem systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania się popytu na prace i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz. Dane te stanowią niezbędne informacje dla prawidłowego funkcjonowania systemu szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.

Celem opracowania jest systematyczne obserwowanie zjawisk zachodzących na cieszyńskim rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowaniu na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemów takich jak szkolenia bezrobotnych, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe itp.

Przez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Opracowanie raportu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwoli:

1. Określić kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnym rynku pracy (powiat cieszyński),
2. Stworzyć bazę informacyjną dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym (powiat cieszyński),
3. Określić odpowiednie kierunki szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
4. Usprawnić poradnictwo zawodowe poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
5. Ułatwić realizację programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Głównymi użytkownikami monitoringu są:

- powiatowe i wojewódzkie Urzędy Pracy,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- Władze oświatowe wszystkich szczebli (MEN, kuratoria oświaty),
- Dyrekcje szkół ponadgimnazjalnych oraz placówek naukowo-badawczych,
- Instytucje szkoleniowe,
- Inne zainteresowane organy rządowe, samorządowe oraz organizacje społeczno-polityczne.

Źródłem informacji do opracowania niniejszego raportu są:

- Załącznik 3 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za I półrocze 2012 roku”* oraz
- Załącznik 2 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za I półrocze 2012 roku”*

Monitoring dotyczy 43 dużych grup zawodowych (kod 2 cyfrowy), 440 grup elementarnych (kod 4 cyfrowy) oraz 2360 zawodów i specjalności określonych w „Klasyfikacji zawodów i specjalności” wprowadzonej do stosowania rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82 z dnia 17 maja 2010 r., poz. 537). Ponadto przy monitoringu należy uwzględnić także poziom i strukturę osób bezrobotnych oraz zgłaszanych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności, która obowiązuje na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Zawodów (PKD).

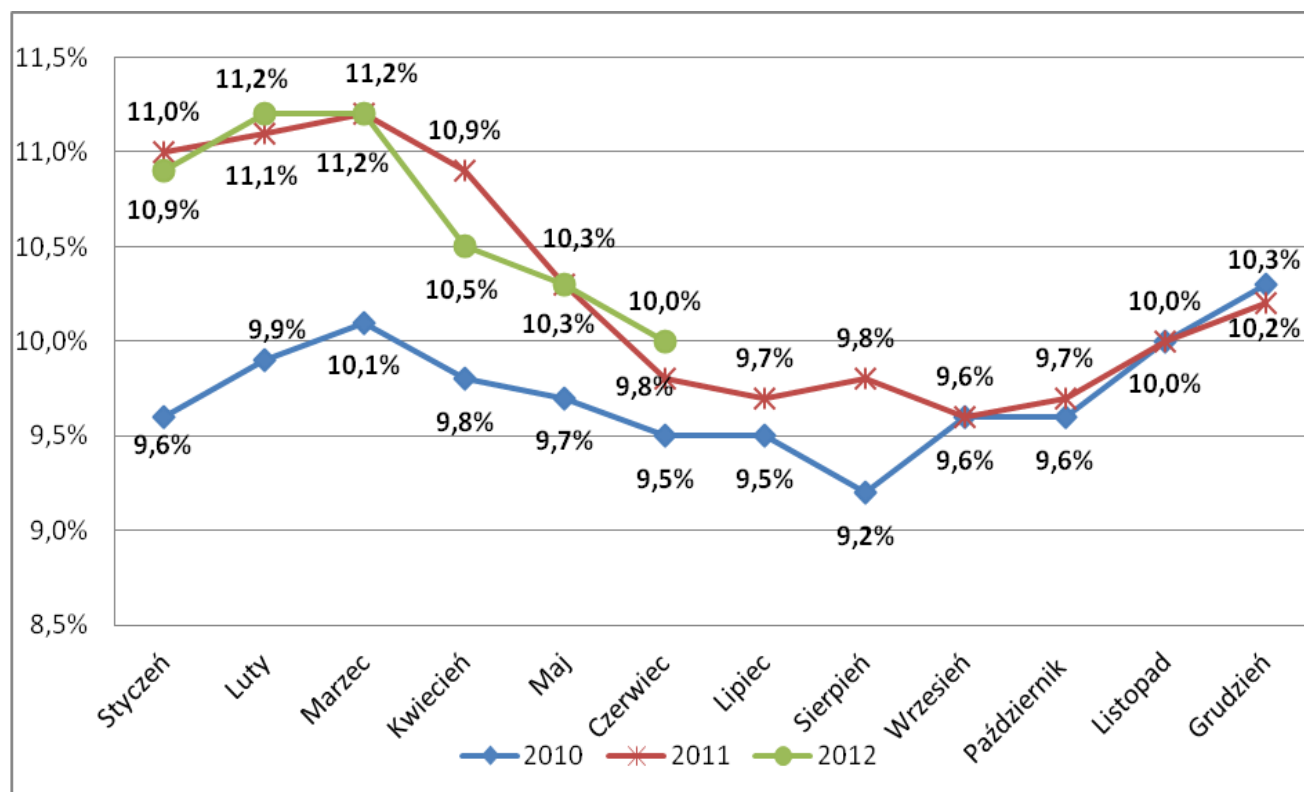
Metodologia opracowania. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych została opracowana na podstawie najliczniejszych zawodów w oparciu o następujące tablice:

- ✓ Bezrobotni wg zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku,
- ✓ Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku,
- ✓ Oferty pracy według zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku,
- ✓ Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku,
- ✓ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku.

1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Stopa bezrobocia na koniec czerwca 2012 roku w powiecie cieszyńskim wyniosła 10% (6 890 osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy) i była niższa niż stopa całego kraju – 12,4% i bliska stopie bezrobocia rejestrowanego w województwie śląskim (10,2%). W stosunku do czerwca 2011 roku wzrosła o 0,2 punktu procentowego i jest jednocześnie wyższa o 0,5 punktu procentowego niż w czerwcu 2010 roku. Po okresie kiedy stopa bezrobocia rosła (lata 2008 – 2011) można zauważyć jej zrównoważenie w roku bieżącym na poziomie porównywalnym z rokiem 2011. W dalszym ciągu zauważalny jest spadek poziomu bezrobocia z nastaniem miesięcy wiosennych.

Wykres nr 1. Stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2010, 2011 i I połowie 2012 roku

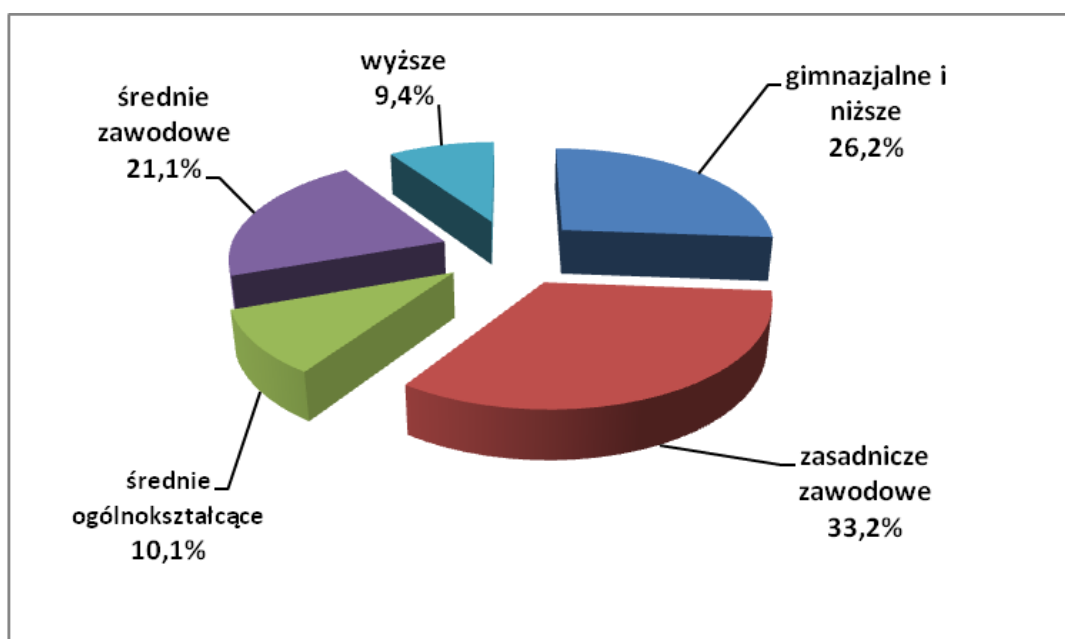

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

1.1 Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim

Wśród osób bezrobotnych z terenu powiatu cieszyńskiego najczęściej posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe – 33,2% . Na wysokim poziomie utrzymuje się również udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 26,2%. Trzecią najliczniejszą grupę tworzą osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 21,1%. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym stanowią 10,1% ogółu bezrobotnych. Najmniejszy odsetek w strukturze bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 9,4%.

Wykres nr 2. Struktura wykształcenia bezrobotnych w powiecie cieszyńskim (stan na 30.06.2012 roku)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Ponad połowę bezrobotnych stanowią kobiety (51,9%). Osoby do 25 roku życia stanowią 19,9%, a osoby powyżej 50 roku życia – 23,1%. Osoby zarejestrowane powyżej 12 miesięcy stanowiły na koniec czerwca 2012 roku 33,5% z czego 56% to kobiety. Długotrwałe bezrobocie jest zjawiskiem bardzo niepokojącym ponieważ powrót osób z tym problemem do aktywności zawodowej wymaga znacznych nakładów Funduszu Pracy, a poza tym wymaga rozwiązywania kłopotów nie związanych z zawodem czy kompetencjami.

1.2 Struktura bezrobocia wg zawodów

Charakterystyka bezrobocia wymaga szczegółowego zbadania struktury bezrobotnych pod względem posiadanego zawodu. Dzięki temu możliwe będzie wykazanie zawodów, które posiada duża liczba bezrobotnych.

Tabela nr 1. Najliczniejsze zawody osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w I półroczu 2012 roku (stan na 30.06.2012r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba osób	Kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Bez zawodu	737	362	10,7
2	522301	Sprzedawca	599	551	8,7
3	512001	Kucharz	224	174	3,3
4	331403	Technik ekonomista	190	168	2,8
5	753105	Krawiec	139	137	2,0
6	711202	Murarz	136	1	2,0
7	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	130	100	1,9
8	515303	Robotnik gospodarczy	130	38	1,9
9	751201	Cukiernik	126	110	1,8
10	722204	Ślusarz	119	8	1,7
11	513101	Kelner	107	89	1,6
12	311504	Technik mechanik	105	15	1,5
13	931301	Robotnik budowlany	104	0	1,5
14	723105	Mechanik samochodów osobowych	101	0	1,5
15	512002	Kucharz małej gastronomii	98	62	1,4
16	752205	Stolarz	94	0	1,4
17	311204	Technik budownictwa	88	16	1,3
18	514101	Fryzjer	77	68	1,1
19	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	73	0	1,0
20	751204	Piekarz	65	21	0,9
Pozostałe			3448	1659	50,0
Razem			6890	3579	100

W powyższej tabeli przedstawiono zawody, które były najliczniej reprezentowane przez osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie na koniec czerwca 2012 roku. Pomijając bardzo dużą grupę osób „bez zawodu” liczącą 737 osób, które nie ukończyły żadnej szkoły ponadgimnazjalnej, bądź ukończyły liceum ogólnokształcące, najczęściej występującymi są zawody uzyskiwane po zakończeniu nauki na poziomie zasadniczym zawodowym oraz na poziomie średnim zawodowym. Do tych pierwszych należą m.in. sprzedawca, kucharz, krawiec, murarz, cukiernik, ślusarz oraz mechanik samochodów osobowych.

W drugiej grupie najwięcej osób zdobyło zawód technika ekonomisty, technika żywienia i gospodarstwa domowego, technika mechanika oraz technika budownictwa. Najczęściej spotykanym zawodem wymagającym uzyskania wyższego wykształcenia jest zawód pedagoga (reprezentowany przez 63 osoby – 55 kobiet, znalazł się na 21 miejscu w rankingu). Ten kierunek kształcenia wciąż jest popularny mimo, iż zapotrzebowanie na rynku pracy maleje. Tym bardziej pokazuje to potrzebę dokonywania własnych wyborów zawodowych „na starcie” oraz wiąże się ze świadomością konieczności przekwalifikowania lub dalszego kształcenia po uzyskaniu dyplomu.

Wśród osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie powyżej 12 miesięcy (2056 osób) najliczniejszą grupę stanowią osoby z zawodem sprzedawcy (203 osoby, w tym 195 kobiet), technika ekonomisty (74 osoby, w tym 65 kobiet), kucharza (69 osób, w tym 63 kobiety), a także osoby bez zawodu (59 osób, w tym 26 kobiet).

Na koniec czerwca 2012 roku w ewidencji osób bezrobotnych było zarejestrowanych 181 absolwentów – głównie (80 osób) były to osoby bez wyuczonego zawodu. Na drugim miejscu najczęściej reprezentowanym przez absolwentów zawodem był pedagog (10 osób), następnie sprzedawca i pozostali specjaliści do spraw zarządzania i organizacji.

1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów

W celu zaobserwowania tendencji obecnie panujących na lokalnym rynku pracy konieczne jest zwrócenie uwagi na istotną kwestię jaką jest napływ bezrobotnych na przestrzeni pierwszego półrocza 2012 roku. Uzyskamy w ten sposób pełniejszy obraz zjawiska bezrobocia i jego struktury w badanym okresie.

Tabela nr 2. Napływ (ilość rejestracji) osób bezrobotnych wg zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku (stan na 30.06.2012r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Bez zawodu	532	236	12,2
2	522301	Sprzedawca	353	318	8,1
3	512001	Kucharz	115	77	2,6
4	331403	Technik ekonomista	103	90	2,4
5	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	102	73	2,3
6	513101	Kelner	77	62	1,8
7	753105	Krawiec	77	76	1,8
8	723105	Mechanik samochodów osobowych	75	0	1,7
9	311204	Technik budownictwa	71	19	1,6
10	711202	Murarz	70	0	1,6
11	931301	Robotnik budowlany	70	0	1,6
12	515303	Robotnik gospodarczy	69	14	1,6
13	752205	Stolarz	69	0	1,6
14	512002	Kucharz małej gastronomii	65	28	1,5
15	311504	Technik mechanik	64	4	1,5
16	722204	Ślusarz	63	2	1,4
17	235107	Pedagog	61	54	1,4
18	751201	Cukiernik	61	53	1,4
19	514101	Fryzjer	52	48	1,2
20	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	47	0	1,1
Pozostałe			2154	987	49,6
Razem			4350	2141	100

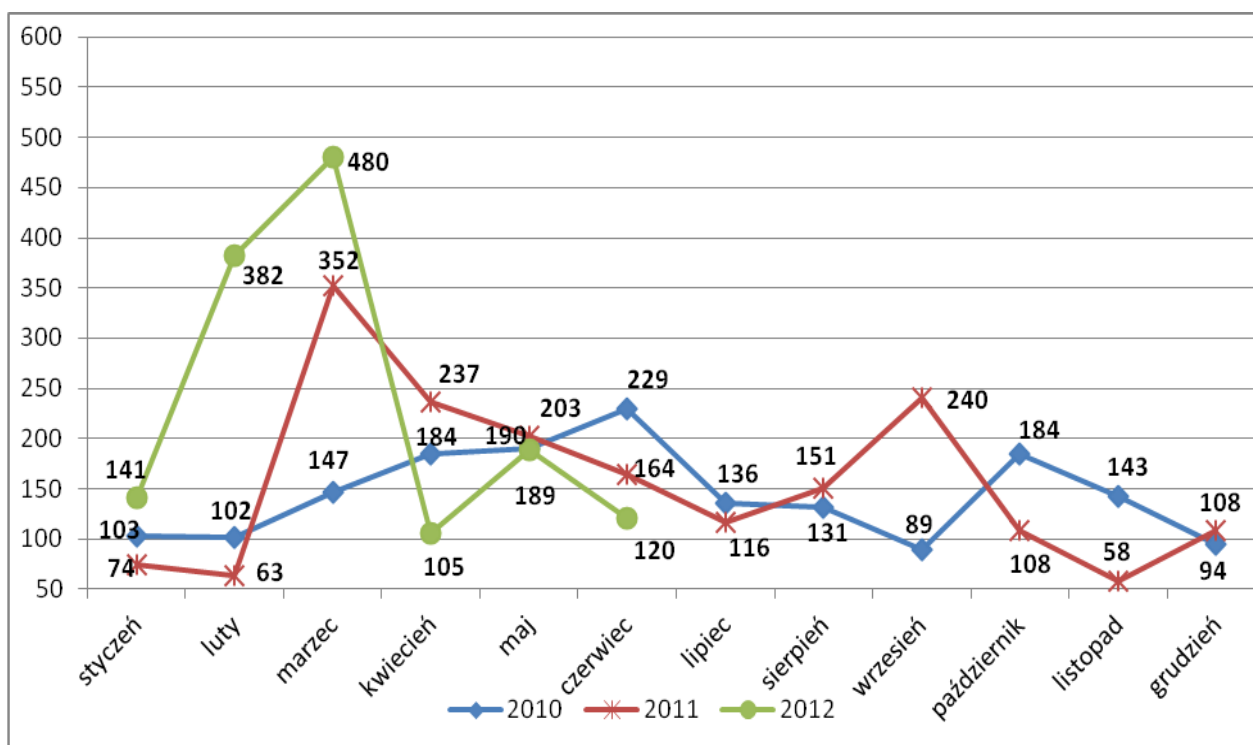
Sytuacja napływu bezrobotnych wg zawodów nie zmieniła się zasadniczo w porównaniu do pierwszego półrocza 2011 roku. Największą grupę osób bezrobotnych, które rejestrowały się w ciągu pierwszych sześciu miesięcy 2012r. stanowią osoby bez zawodu - 532 (12,2%). Osoby posiadające zawód sprzedawcy stanowią 8,1%. Duży jest też napływ osób posiadających zawód kucharza (2,6%) oraz z wykształceniem technik ekonomista, tj. około 2,4% ogółu osób rejestrujących się.

W przeciągu pierwszego półrocza 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie zarejestrowało się 473 absolwentów. Wśród nich najwięcej nie posiadało zawodu (141 osób)). Na drugim miejscu najczęściej reprezentowanym przez absolwentów zawodem był sprzedawca (20 osób), a w dalszej kolejności pedagog (19 osób), kucharz małej gastronomii (19 osób) i technik żywienia i gospodarstwa domowego (13 osób). Część tych osób planuje dalszą naukę w systemie dziennych i pozostaje w rejestrze osób bezrobotnych tylko do dnia jej rozpoczęcia. Decyzja o rejestracji młodzieży wynika z braku pewności, czy dostaną się na studia dzienne, dlatego bywa często rejestracją bierną. Osoby, które dokonywały rejestracji w pierwszej połowie 2012 roku, w głównej mierze reprezentują zawody, będące w ofercie szkół ponadgimnazjalnych działających na terenie powiatu cieszyńskiego. Z drugiej strony rejestrujące się osoby bezrobotne mogą korzystać z dostępnych form wsparcia, tj. z bezpłatnych usług rynku pracy – poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz szkoleń, a także uzyskać w uzasadnionych przypadkach środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub zatrudnienie tzw. „subsydiowane”. Zasadniczo, gdy absolwent czy inna osoba, która nie pozostaje w zatrudnieniu a stwierdza gotowość do podjęcia pracy może zarejestrować się w urzędzie pracy – podkreślić jednak należy, że rejestracja nie jest nigdy obowiązkowa.

2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Analiza popytu na pracę stanowi kolejny element prezentowanego rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Dostarcza cennych informacji o rynku pracy zarówno jego uczestnikom, jak i instytucjom, których działania są z nim powiązane bądź mają na niego wpływ, tj. samorządowi i instytucjom oświatowym. Analiza dotyczy ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie (nie uwzględnia wszystkich ruchów kadrowych i zapotrzebowania na wolne stanowiska pracy na terenie powiatu cieszyńskiego, gdyż nie wszyscy pracodawcy korzystają z usługi pośrednictwa pracy będącej w ofercie urzędów pracy).

Wykres nr 3. Liczba ofert pracy w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2010, 2011 i w I połowie 2012 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przez ofertę pracy rozumiemy "wolne od wymagań naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, w rozumieniu przepisów prawa pracy, zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika." Ogólna liczba ofert pracy obejmuje również wnioski składane przez organizatorów stażu, bowiem rejestr wniosków o staż wymaga przyjęcia i umieszczenia ich w bazie ofert pracy.

Tabela nr 3. Oferty pracy wg zawodów w powiecie cieszyńskim w 2012 roku (stan na 30.06.2012r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w I półroczu 2012 roku
1	411004	Technik prac biurowych	110
2	515303	Robotnik gospodarczy	108
3	243305	Specjalista do spraw sprzedaży	105
4	522301	Sprzedawca	101
5	818990	Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani	62
6	962990	Pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	40
7	723307	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	37
8	911207	Sprzątaczką biurową	37
9	931301	Robotnik budowlany	32
10	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	26
11	932990	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	24
12	341202	Opiekun osoby starszej	23
13	513101	Kelner	19
14	711202	Murarz	19
15	911290	Pozostałe pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne	17
16	311502	Kontroler jakości wyrobów mechanicznych	16
17	411090	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	16
18	514101	Fryzjer	16
19	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	16
20	712202	Głazurnik	15
Pozostałe oferty			578
Razem			1417

W pierwszym półroczu 2012 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie wpłynęło zapotrzebowanie na 1417 wolnych miejsc pracy (o 326 ofert więcej niż w pierwszym półroczu 2011r.). Należy zaznaczyć, iż przez wolne miejsca pracy rozumieć należy zarówno oferty pracy stałej i okresowej zgłaszane przez pracodawców (863 – o 269 więcej niż w roku ubiegłym), prac społecznie użytecznych (68) a także oferty stażu (553 – o 113 więcej niż w roku ubiegłym) i jedna oferta na przygotowanie zawodowe dorosłych. W roku 2012 to pierwszy kwartał generował więcej miejsc pracy w porównaniu do kolejnych trzech miesięcy jak i do okresu analogicznego w roku 2011. W kwietniu 2012 roku wpłynęło o 132 oferty pracy mniej niż w kwietniu 2012 r., by w kolejnych dwóch miesiącach utrzymywać się w ilości ofert pracy na podobnym poziomie niż w roku poprzednim.

Od 2011 roku oferty stażowe są rejestrowane jako oferty pracy - wpływa to znacznie na preferowane przez sektor publiczny i prywatny stanowiska pracy. Od dwóch lat uległa zwiększeniu liczba ofert na stanowisko technika prac biurowych – zaznaczyć natomiast należy, że w głównej

mierze są to stanowiska stażowe. Na wysokim poziomie utrzymują się oferty zatrudnienia nie wymagające wysokich kwalifikacji takie jak: robotnik gospodarczy, sprzątaczką, pracownik ochrony fizycznej bez licencji czy operatorzy maszyn. Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie w związku z zawartymi umowami stażowymi monitoruje również efektywność zatrudnienia po ukończonym stażu. Odnotowuje się także przypadki rezygnacji ze staży. Podobnie bywa z ofertami pracy – mimo, iż osoby bezrobotne za odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy tracą status na okres od 120 dni do 270 dni.

Spośród ofert wymagających kwalifikacji najczęściej pojawia się zapotrzebowanie na specjalistów ds. sprzedaży, sprzedawców, pracowników sektora budowlanego, opiekuna osób starszych czy kierowców samochodu ciężarowego.

3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Poniższą analizę przeprowadzono w oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów, który został wyliczony na podstawie wzoru.

Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,l}^k$)

$$W_{n,l}^k = \frac{\bar{O}_l^k}{\bar{B}_l^k}$$

gdzie:

\bar{O}_l^k , \bar{B}_l^k są określone wzorami (1) i (2)

$$\bar{O}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 O_i^k}{12} \quad (1)$$

$$\bar{B}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 B_i^k}{12} \quad (2)$$

gdzie:

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i-tym miesiącu w zawodzie k

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i-tym miesiącu w zawodzie k

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,l}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Analizując sporządzony raport można zauważyć, iż spora grupa zawodów – 68, osiągnęła wskaźnik określony jako maksymalny. Po szczegółowych badaniach wynika, iż taką wartość wskaźnika przyjmują te zawody, w których w minionym roku zgłoszono oferty pracy, natomiast nie odnotowano w ewidencji bezrobotnych osób zarejestrowanych posiadających wymieniony zawód. Należy więc przyjąć, że są to zawody deficytowe.

Wśród 68 grup zawodów, które osiągnęły wskaźnik maksymalny znalazły się również takie, na które w ciągu roku wpłynęła tylko jedna oferta pracy, a także nie było osób zarejestrowanych legitymujących się takim zawodem. W związku z tym nie należy traktować ich jako zawody deficytowe. Zgodnie z zaleceniami nie zostały one ujęte w tabeli nr 4.

Tabela nr 4. Zestawienie zawodów deficytowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku wg wskaźnika intensywności deficytu zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	243305	Specjalista do spraw sprzedaży	17,5	0	MAX
2	712202	Glazurnik	2,5	0	MAX
3	411003	Pracownik kancelaryjny	1,5	0	MAX
4	132103	Kierownik działu produkcji	1,33	0	MAX
5	343301	Bibliotekarz	1,17	0	MAX
6	721204	Spawacz metodą MAG	1,17	0	MAX
7	712990	Pozostali robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni	1	0	MAX
8	962903	Parkingowy	1	0	MAX
9	962990	Pozostali pracownicy przy pracach prostych	6,67	0,17	40
10	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	4,33	0,17	26
11	341202	Opiekun osoby starszej	3,83	0,33	11,5
12	531202	Asystent nauczyciela przedszkola	1,33	0,17	8
13	541308	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	1	0,17	6
14	721302	Blacharz budowlany	1	0,17	6
15	411004	Technik prac biurowych	18,33	4,17	4,4
16	325905	Opiekunka dziecięca	1,33	0,33	4
17	412001	Sekretarka	2,33	0,67	3,5
18	911207	Sprzątaczką biurową	6,17	2,33	2,64
19	514202	Kosmetyczka	1,17	0,5	2,33
20	311502	Kontroler jakości wyrobów mechanicznych	2,67	1,17	2,29
21	932990	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	4	1,83	2,18
22	911290	Pozostałe pomoce i sprzątaczkę biurowe hotelowe i podobne	2,83	1,33	2,12
23	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	2,677	1,33	2
24	751106	Ubojowy	1,67	0,83	2
25	332302	Zaopatrzeniowiec	1	0,5	2
26	515303	Robotnik gospodarczy	18	11,5	1,57
27	341203	Opiekun w domu pomocy społecznej	1	0,67	1,5
28	343901	Animator kultury	1	0,67	1,5
29	818990	Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń	10,33	7,5	1,38
30	723307	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	6,17	4,5	1,37

Pierwsze miejsce w tabeli zawodów deficytowych zajmują specjaliści do spraw sprzedaży – były to stanowiska pracy zgłoszone przez firmę MILMEX Systemy Komputerowe Spółka z o. o. – poszukiwano 89 osób które miały się w ramach podjętej pracy zająć sprzedażą produktu NetMaks na terenie powiatu cieszyńskiego, Bielska-Białej, Żywca, Wodzisławia Śląskiego i Częstochowy. Pracodawca oczekiwał od kandydatów na w/w stanowisko przede wszystkim minimum wykształcenia średniego oraz rocznego doświadczenia w zakresie sprzedaży produktu lub usługi i obsłudze klienta.

W pierwszej dziesiątce zawodów deficytowych pojawiają się także stanowiska glazurnika, pracownika kancelaryjnego, kierownika działu produkcji, bibliotekarza czy spawacza metodą MAG. Stanowiska glazurnika - płytkarza były zgłoszone przez dwie firmy i wymaganiami ze strony pracodawców było posiadanie w tym obszarze zawodowym doświadczenia i umiejętności (łącznie 15 stanowisk).

Oferty na stanowiska pracownika kancelaryjnego czy bibliotekarza były realizowane w ramach ofert stażowych.

W większości przypadków na deficytowy charakter zawodu wpływa fakt, iż nie ma możliwości jego zdobycia poprzez ukończenie szkoły o odpowiednim profilu. Brak kandydatów na zgłaszane wolne miejsca pracy jest niwelowany przez organizowanie kursów, podczas których osoby bezrobotne nabywają potrzebne umiejętności oraz uprawnienia. Tak jest ze stanowiskami spawaczy, czy pracownikami ochrony osób i mienia.

Zgodnie z prognozami dotyczącymi zawodów przyszłości w zakresie opieki w zestawieniu zawodów deficytowych pojawiają się stanowiska opiekuna osoby starszej (23 oferty pracy) opiekunki dziecięcej (8 ofert pracy) oraz opiekuna w domu pomocy społecznej (6 ofert pracy).

Tabela nr 5. Zestawienie zawodów nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2012 roku wg wskaźnika intensywności nadwyżki zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0	17	0
2	311504	Technik mechanik	0	10,67	0
3	422402	Technik hotelarstwa	0	5,17	0
4	932911	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0	5	0
5	314207	Technik rolnik	0	4,17	0
6	712601	Hydraulik	0	4	0
7	713102	Malarz budowlany	0	4	0
8	741207	Elektromonter (elektryk) zakładowy	0	4	0
9	512002	Kucharz małej gastronomii	0,17	10,83	0,02
10	235107	Pedagog	0,17	10,17	0,02
11	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	0,17	7,83	0,02
12	723105	Mechanik samochodów osobowych	0,33	12,5	0,03
13	932101	Pakowacz	0,17	6,17	0,03
14	311204	Technik budownictwa	0,33	11,83	0,03
15	331403	Technik ekonomista	0,5	17,17	0,03
16	722314	Tokarz w metalu	0,17	4,33	0,04
17	751204	Piekarz	0,33	6,67	0,05
18	753105	Krawiec	0,67	12,83	0,05
19	751201	Cukiernik	0,67	10,17	0,07
20	752205	Stolarz	0,83	11,5	0,08
21	722204	Ślusarz	0,83	10,5	0,08
22	721306	Blacharz samochodowy	0,33	4,17	0,08
23	713101	Malarz – tapeciarski	0,5	5,67	0,09
24	512001	Kucharz	2,33	19,17	0,12
25	522305	Technik handlowiec	0,67	4,5	0,14
26	432103	Magazynier	1,5	7,17	0,21
27	513101	Kelner	3,17	12,83	0,25
28	711202	Murarz	3,17	11,67	0,27
29	522301	Sprzedawca	16,83	58,83	0,29
30	514101	Fryzjer	2,67	8,67	0,31

Zawody nadwyżkowe to zawody reprezentowane przez dużą ilość osób bezrobotnych, na które nie wpływają oferty pracy. Pierwszym w rankingu jest zawód technika żywienia i gospodarstwa domowego. Pomimo braku zgłaszanego zapotrzebowania, osoby posiadające kwalifikacje w tym zawodzie podejmują zatrudnienie głównie w branży gastronomicznej. Podobnie jest z innymi

zawodami nadwyżkowymi - technicy mechanicy, technik hotelarstwa, technicy budownictwa, technik handlowiec, pedagodzy to grupy, które znajdują zatrudnienie na stanowiskach zbliżonych do posiadanych kwalifikacji. Zawody nadwyżkowe reprezentują najczęściej kierunki kształcenia szkół zasadniczych zawodowych i średnich zawodowych. Wśród osób posiadających wyższe wykształcenia na wysokim poziomie (dziesiąte miejsce w rankingu) utrzymuje się zawód pedagoga – na koniec czerwca 2012 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy figurowały 63 osoby legitymizujące się tym zawodem, w tym 10 absolwentów oraz 7 osób zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy.

Lokalny rynek pracy nie jest w stanie przyjąć wszystkich absolwentów danego profilu i konieczne jest poszukiwanie pracy na stanowisku mniej lub bardziej odległym od uzyskanego wykształcenia. Często mając trudności w znalezieniu zatrudnienia w swoim wyuczonym zawodzie, osoby bezrobotne decydują się na podnoszenie kwalifikacji poprzez dalsze kształcenie czy przekwalifikowanie umożliwiające zdobycie bardziej poszukiwanych umiejętności. Niektóre zawody wręcz tego wymagają, trudno bowiem znaleźć zatrudnienie na naszym terenie w sektorze rolniczym, odzieżowym bądź na stanowisku cukiernika przemysłowego. Bywa również, iż posiadane kwalifikacje dezaktualizują się, a w przypadku uprawnień wydawane są na określony czas.

WNIOSKI

Analizując pierwsze półrocze 2011 roku i 2012 zauważa się - uśredniając - utrzymywanie poziomu stopy bezrobocia na podobnym poziomie tj. około 11 % w okresie trzech pierwszych miesięcy, po czym następuje jej spadek. Zmniejszenie następuje w miesiącach wiosenno-letnich tj. kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień. Zaobserwowana tendencja spadkowa związana jest zapewne ze specyfiką lokalnego rynku pracy, który charakteryzuje się dużą sezonowością, głównie w sektorze turystyczno-gastronomicznym oraz budowlanym. Na koniec czerwca stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim wynosiła 10% i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła o 0,2 punktu procentowego (liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie wzrosła o 341). Nastąpiła zmiana w stosunku stopy bezrobocia rejestrowanego na terenie powiatu do województwa śląskiego – w II kwartale 2012 roku na terenie powiatu utrzymywała się ona na niższym poziomie niż w województwie śląskim.

Najmniej ofert pracy wpływa dla osób z wykształceniem wyższym, które jednocześnie stanowią najmniejszą grupę osób zarejestrowanych. Najczęściej wykazują się większą aktywnością w poszukiwaniu zatrudnienia, często korzystając przy tym ze staży, szkoleń oraz wnioskując o jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zauważyć także należy pewną tendencję związaną ze zgłaszanymi przez pracodawców ofertami pracy głównie na pracowników niewykwalifikowanych, sezonowych lub z wykształceniem zasadniczym zawodowym, natomiast kandydatów na stanowiska specjalistów, kadrę zarządzającą oraz pracowników wykwalifikowanych o określonych umiejętnościach pozyskują innymi sposobami (agencje pośrednictwa pracy, firmy consultingowe, prasa lokalna, strony internetowe). Niestety wciąż problemem urzędu pracy jest trudność „zgrania” gotowości do pracy z odpowiednimi kompetencjami kandydatów do pracy z pracodawcami, którzy nie mają czasu na długotrwałą rekrutację.

W oparciu o dane statystyczne zauważyć można wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych (na koniec czerwca 2012 roku było to 3078 osób – 44%, podczas gdy w analogicznym okresie 2011 roku było to 2711 osób – 41,4%). Stan taki jest spowodowany małą ilością ofert i nowotworzonych miejsc pracy, przez co osoby przez dłuższy czas pozostają w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy. Pracodawcy decydując się na zatrudnienie nowego pracownika, często wybierają osoby z relatywnie krótkimi okresami bierności zawodowej, u których na wyższym poziomie utrzymuje się motywacja do poszukiwania i podjęcia zatrudnienia. Spośród 12 gmin powiatu cieszyńskiego najwięcej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy – 1498 (21,7%) na koniec czerwca 2012 roku było mieszkańcami Ciszyna, w dalszej kolejności pojawiała się Gmina Skoczów - 1059 osób (15,3%), a na trzecim miejscu Gmina Istebna – 573 osoby (8,3%). Średni okres rejestracji osób zamieszkujących powiat cieszyński utrzymywał się na poziomie od 6 do 12 miesięcy, wyjątki stanowiły Gmina Brenna, gdzie najwięcej osób zarejestrowanych było

od 3 do 6 miesięcy i Gmina Strumień, gdzie większość osób było zarejestrowanych od 12 do 24 miesięcy. Nie bez znaczenia jest więc rozkład demograficzno-geograficzny powiatu.

Powiatowy Urząd Pracy za pomocą form takich jak: szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne czy staże prowadzi aktywizację osób bezrobotnych w celu maksymalizowania zatrudnialności. Usługi jak i instrumenty rynku pracy w głównej mierze skierowane są dla osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które stanowią znaczący odsetek ogółu osób bezrobotnych. Na koniec czerwca 2012 roku spośród 6890 osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie 6112 było osobami w szczególnej sytuacji na rynku pracy w rozumieniu art. 49 *Ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* – 88,7% (w tym 3093 kobiet – 44,9%). Na koniec miesiąca sprawozdawczego 1373 osoby były bezrobotnymi do 25 roku życia, 1594 osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia, 3034 osoby bezrobotne długotrwale, 1594 osób nie posiadało kwalifikacji zawodowych, 1217 osób nie posiadało doświadczenia zawodowego, 4095 osób nie posiadało wykształcenia średniego, 514 osób samotnie wychowało dziecko do 18 roku życia, 136 osób po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęło zatrudnienia oraz 522 osoby posiadały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

W analizowanym okresie ze staży skorzystały 553 osoby, ze szkoleń 125 osób (76 osób ze szkoleń realizowanych w formie grupowej oraz 49 osób ze szkoleń realizowanych w formie indywidualnej). W 2012 roku nabór wniosków w ramach instrumentu rynku pracy jakim są jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej rozpoczął się 7 maja 2012 roku. Do końca czerwca 2012 r. wpłynęło 230 wniosków osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej, w czym 87 zostało rozpatrzonych pozytywnie, a umowy w tym okresie zostały podpisane z 9 osobami. W ramach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie w pierwszym półroczu 2012 r. przyjął 11 wniosków o przyznanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, z czego do końca czerwca zostały podpisane umowy z czterema osobami.

Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wspiera lokalnych pracodawców poprzez pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy, oraz możliwość skorzystania z usług poradnictwa zawodowego w zakresie doboru kandydatów do pracy oraz indywidualnym rozwoju zawodowym. W ramach doposażenia stanowiska pracy w pierwszej połowie 2012 roku podpisano umowy z 29 pracodawcami w ramach których utworzono 34 stanowiska pracy dla skierowanych osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie. Istotnym działaniem ze strony Urzędu Pracy jest marketing usług rynku pracy poprzez organizację seminariów i konferencji skierowanych do partnerów na lokalnym rynku pracy. Począwszy od 2008 roku w ramach projektu „Nowa jakość – nowe możliwości”, a następnie od 2012 roku w ramach projektu „Nowa jakość – nowe możliwości III”, prowadzone jest zewnętrzne pośrednictwo pracy w ramach którego odwiedzani pracodawcy

zostają zapoznani z działaniami prowadzonymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie. Wizyty pośredników zewnętrznych są bardzo istotnym elementem nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z lokalnymi pracodawcami, stanowiącym jednocześnie wymóg standardów usług rynku pracy. W pierwszej połowie 2012 roku pośrednicy pracy oraz doradcy zawodowi odwiedzili 71 firm na terenie powiatu cieszyńskiego.

Dane, które są stosowane w materiale odzwierciedlają bezrobocie rejestrowane, a tak naprawdę trudno zweryfikować deklarowaną chęć czy gotowość do zatrudnienia. Struktura bezrobotnych ulega zmianom, a Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wciąż aktywnie uczestniczy we wspieraniu procesów na lokalnym rynku pracy, tak by do pracodawców trafiali kandydaci zainteresowani zatrudnieniem i jednocześnie posiadający umiejętności, doświadczenie i kwalifikacje dopasowane do oczekiwań stawianych na lokalnym rynku pracy. Zadaniem Urzędu Pracy jako instytucji zajmującej się procesami zachodzącymi na rynku pracy jest minimalizowanie negatywnych skutków wzrastającego bezrobocia poprzez aktywne wspieranie lokalnych pracodawców oraz osób bezrobotnych.

Sporządzili:

Arkadiusz Grygierek
Pośrednik Pracy I stopnia

Magdalena Wójcik
Doradca Zawodowy I stopnia